

კოალიციური პროექტი ხორციელდება საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა
ასოციაციის, საქართველოს ახალგაზრდა ეკონომისტთა ასოციაციის და
ველფარ ფაუნდემენტის მიერ

ათასწლეულის განვითარების მიზნები საქართველოში

მომზადებულია კავშირ «ველფარ ფაუნდემენტის» მიერ.
ფინანსური მხარდაჭერა: დიდი ბრიტანეთის საქველმოქმედო ორგანიზაცია
Oxfam და N(ო)VIB

Welfare Foundation
თბილისი, 2005

მომავალი სიღარიბის ბარეში არის არასამთავრობო ორგანიზაციების, საინიციატივო ჯგუფების და პროფესიული ასოციაციების გაერთიანება, რომელიც მოითხოვს სიღარიბის აღმოფხვრას და ათასწლეულის განვითარების მიზნების შესრულებას. ალიანსი მოითხოვს, რომ საქართველოს მთავრობამ პრიორიტეტულად აღიაროს ათასწლეულის განვითარების მიზნების მიღწევა და ამ მიმართულებით ნაკისრი ვალდებულებების 2015 წლამდე შესასრულებლად მიმართოს ქმედით ღონისძიებებს. ჩვენ გვჯერა, რომ საქართველოს მთავრობას აქვს ნება და შესწევს ძალა შეასრულოს სიღარიბის დასაძლევად ნაკისრი საერთაშორისო ვალდებულებები.

სამოქალაქო ალიანსი მომავალი სიღარიბის ბარეში 2005 წელს ჩამოყალიბდა და დღეისათვის 50 ორგანიზაციას აწევრიანებს. ალიანსი აქტიურად არის ჩაბმული 'ეკონომიკური განვითარებისა და სიღარიბის დაძლევის პროგრამის', "სიღატაკის ზღვარს მიღმა მეოფი ოჯახების იდენტიფიკაციის, სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასებისა და მონაცემთა ფორმირების სახელმწიფო პროგრამის", და "ათასწლეულის განვითარების მიზნების" შესრულების მონიტორინგის პროცესებში.

მომავალი სიღარიბის ბარეში საერთაშორისო ალიანსის **Global Call To Action against Poverty** /გლობალური მოწოდება ქმედებისაკენ სიღარიბის დასაძლევად/ წევრია, რომლის მილიონობით მხარდამჭერი მსოფლიოს ღიდერებისაგან მოითხოვს:

- განვითარებადი ქვეყნებისათვის ვალების ჩამოწერას;
- სამართლიანი ვაჭრობის პრინციპების დამკვიდრებას;
- საერთაშორისო დახმარებების მოცულობისა და ხარისხის გაზრდას;
- გაეროს 2000 წლის სამიტზე მიღებული ათასწლეულის განვითარების მიზნების შესრულებას, რაც ხელს შეუწყობს სიღარიბის აღმოფხვრას მსოფლიოში.

ადამიანის უფლებათა დეკლარაციის თანახმად ყოველი ადამიანს აქვს უფლება იცხოვროს ღირსეულად, რაც, უპირველეს ყოვლისა, მისი სოციალური და ეკონომიკური მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას გულისხმობს. ამ დეკლარაციის მიღებიდან 50 წელზე მეტი გავიდა და მსოფლიო თანამეგობრობა კვლავ ურთულესი პრობლემის წინაშეა: მსოფლიოში 2,8 მილიარდი ადამიანი ღარიბია და მოკლებულია ძირითადი მოთხოვნილების დაკმაყოფილების შესაძლებლობას, ხოლო 1,2 მილიარდი – არასრულფასოვნად იკვებება. უკანასკნელი წლების განმავლობაში სიღარიბესთან ბრძოლამ გლობალური ხასიათი მიიღო. საერთაშორისო თანამეგობრობამ გამოხატა თავისი დამოკიდებულება ამ საკითხისადმი და მესამე ათასწლეულის დასაწყისი მსოფლიოში სიღარიბის შემცირების პერიოდად გამოაცხადა.

საქართველოში არსებული მდგომარეობა, სიღარიბის დონის სიმწვავე და თანამედროვე მსოფლიო რეალობა ცხადყოფს, რომ ქვეყანას ესაჭიროება გრძელვადიანი სამოქმედო სტრატეგია, რომელიც ახალ იმპულსს მისცემს ქვეყნის განვითარებას.

სიღარიბე მრავალგაზომილებიანი ფენომენია და იგი მხოლოდ ფულადი შემოსავლებით არ განისაზღვრება. ამჟამად სიღარიბის დონის განსასაზღვრად გამოიყენება ისეთი ინდიკატორები, როგორცაა ჯანმრთელობის მდგომარეობა, განათლება და ა.შ.

2000 წელს გაეროს ათასწლეულის სამიტზე 191 ერი, საქართველოს ჩათვლით, შეუერთდა გაეროს ათასწლეულის განვითარების დეკლარაციას. დეკლარაციაზე ხელმომწერმა ქვეყნებმა ვალდებულებად აიღეს “ათასწლეულის განვითარების მიზნების” მიღწევა 2015 წლამდე.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ათასწლეულის დეკლარაციის ეგიდით საქართველოს მთავრობამ ვალდებულებად აიღო ქვეყნის განვითარების სტრატეგიებში ასახოს ათასწლეულის განვითარების მიზნები (სულ 8 მიზანი) და უზრუნველყოს ამ მიზნების მიღწევა 2015 წლამდე. დეკლარაციის უმთავრეს (№1) მიზანს წარმოადგენს უკიდურესი სიღარიბის აღმოფხვრა.

ათასწლეულის განვითარების მიზნებს შორის *სამი (მიზანი 4, 5 და 6) მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესებასთანაა დაკავშირებული*. ჯანმრთელობის დაცვის ასპექტები მოაზრებულია აგრეთვე სხვა მიზნების ქვეშ. ამრიგად, მსოფლიო აღიარებს, რომ ჯანმრთელობა წარმოადგენს სიღარიბისა და კეთილდღეობის დონის ერთ-ერთ ძირითად განმაპირობებელ ფაქტორს.

ათასწლეულის განვითარების მიზნები და ამოცანები საქართველოსათვის შემდეგი სახით განისაზღვრება:

1. უკიდურესი სიღარიბის აღმოფხვრა;

ამოცანები:

- სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის რიცხვის განახევრება 2000-2015 წწ პერიოდში
- დაუბალანსებელი საკვები რაციონის მქონე მოსახლეობის რიცხვის განახევრება 2000-2015 წწ პერიოდში

➤ კონფლიქტებისა და სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებული და იძულებით გადაადგილებული მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური რეაბილიტაცია და სამოქალაქო ინტეგრაცია

2. განათლების ხარისხისა და ინსტიტუციური მოწყობის გაუმჯობესების გზით საქართველოს განათლების სისტემების ინტეგრაცია მსოფლიო საბანანათლებლო სივრცეში

ამოცანები

- 2015 წლისათვის განათლების დონის შენარჩუნება; სასკოლო განათლების 12-წლიან ციკლზე გადაყვანა; სასკოლო განათლების ხარისხის საერთაშორისო შეფასების სისტემებში ჩართვა; ინსტიტუციური ადეკვატურობის მიღწევა თანამედროვე სასკოლო განათლების სისტემებთან
- 2015 წლისათვის უმაღლესი განათლების დაწესებულებების აკრედიტაციის სისტემის ჩამოყალიბება; ინსტიტუციური ადეკვატურობის მიღწევა თანამედროვე უმაღლესი განათლების სისტემებთან
- 2015 წლისათვის პროფესიული განათლების სისტემების შრომის ბაზარზე ორიენტირებულ სისტემებად გარდაქმნა; პროფესიული განათლების სისტემაში კერძო სექტორი განვითარების ინსტიტუციური ხელშეწყობის სისტემის ჩამოყალიბება
- 2015 წლისათვის ინკლუზიური და ინტეგრირებული განათლების პროგრამების მაქსიმალური ამუშავება; ინკლუზიური განათლების პრინციპების ინტეგრირება ეროვნულ სასწავლო გეგმაში.

3. გენდერული თანასწორობისა და ქალთა უზღვევადობის გაზრდა;

- დასაქმების სფეროში გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფა
- პოლიტიკურ სფეროში და მმართველობის ყველა დონეზე მოღვაწეობის თანაბრად მისაწვდომობის უზრუნველყოფა

4. ბავშვთა სიკვდილიანობის შემცირება;

- 2000-2015 წწ. პერიოდში 5 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებლის შემცირება 2/3-ით

5. დედათა ჯანმრთელობის გაუმჯობესება;

- 2000-2015 წწ. დედათა (მშობიარეთა) სიკვდილიანობის მაჩვენებლის შემცირება 3/4-ით

6. აივ/შიდსთან, მალარიასა და სხვა დაავადებებთან ბრძოლა;

- 2015 წლისათვის აივ/შიდსის გავრცელების შეჩერება და უკუპროცესის დაწყება
- 2015 წლისათვის მალარიისა და სხვა ძირითადი დაავადებების გავრცელების შეჩერება და უკუპროცესის დაწყება

7. ეკოლოგიური მდგრადობის უზრუნველყოფა;

- მდგრადი განვითარების პრინციპების ინტეგრირება ქვეყნის პოლიტიკასა და პროგრამებში. ბუნებრივი რესურსების შემცირების (დეგრადირების) ტენდენციების შეჩერება

- 2015 წლისათვის იმ მოსახლეობის წილის განახევრება, ვისაც სტაბილურად არ მიუწვდება ხელი ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო სასმელ წყალზე
- საბინაო სექტორის ჰარმონიზაცია საერთაშორისო მოთხოვნებთან, მათ შორის მუნიციპალური (სოციალური) საცხოვრისის კომპონენტის განვითარება

8. ბანკოთარებისათვის მსოფლიო თანამშრომლობის ჩამოყალიბება

- ღია წესებზე დაფუძნებული, წინასწარ პროგნოზირებადი, დისკრიმინაციისაგან თავისუფალი სავაჭრო და საფინანსო სისტემების შემდგომი განვითარება
- ეროვნული და საერთაშორისო ზომების გამოყენებით განვითარებადი ქვეყნების ვალების პრობლემების ყოვლისმომცველად გადაჭრა, ამ ვალების გრძელვადიან პერსპექტივაში გადახდის უზრუნველყოფის მიზნით;
- კერძო სექტორთან თანამშრომლობით ახალი ტექნოლოგიების, განსაკუთრებით ინფორმაციისა და კომუნიკაციების დარგში, მიღწევების დანერგვა

2004 წელს გაერომ მოამზადა პირველი აგარიში “ათასწლეულის განვითარების მიზნები საქართველოში”. ეს დოკუმენტი იუწყება, რომ საქართველოს მდგომარეობა ათასწლეულის განვითარების მიზნების მიღწევის თვალსაზრისით ძალზედ არასახარბიელოა, განსაკუთრებით კი პირველ მიზანთან მიმართებაში, რამდენადაც 2000-2005 წლებში სიღარიბის მაჩვენებლები საქართველოში გაუმჯობესების ნაცვლად მნიშვნელოვნად გაურესდა (იხ. ცხრ. 1).

ცხრილი 1. მდგომარეობა აგმ 1-ის ირგვლივ (აგმ ანგარიში, 2004)

ინდიკატორი	2000	2001	2002	2003
სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის %	51.8	51.1	52.1	54.5
უკიდურესი სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის %	14.3	13.8	15.1	16.6

დამაფიქრებელია აგრეთვე მდგომარეობა ჯანმრთელობის დაცვასთან დაკავშირებულ მიზნებთან მიმართებაში. ჯანმრთელობის დაცვასთან უშუალოდ დაკავშირებული მიზნებიდან განსაკუთრებით საგანგაშოა დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის მდგომარეობა. დედათა და ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებლები საქართველოში საგრძნობლად აღემატება არამარტო ევროპის¹, არამედ ყოფილი საბჭოთა კავშირის უმეტესი ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებს, და ეს სურათი 2000 წლის შემდეგ კიდევ უფრო გაურესდა (იხ. ცხრ. 2).

¹ საქართველოში 5 წლამდე ბავშვთა სიკვდილიანობის ეს მაჩვენებლები ევროპის ქვეყნების საშუალო ანალოგიურ მაჩვენებელს აღემატება 2-ჯერ, ჩვილ ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი - 2.5-ჯერ, და, ხოლო დედათა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი - 3-ჯერ. ევროკავშირის ქვეყნების საშუალო მაჩვენებლებთან ეს შეფარდება შეადგენს შესაბამისად 4.6, 5 და 9-ს.

ცხრილი 2. მდგომარეობა აგმ 4 და 5-ის ირგვლივ (აგმ ანგარიში, 2004)

ინდიკატორი	2000	2001	2002	2003
5 წლამდე ბავშვთა სიკვდილიანობა	24.9	25.5	26.0	26.4
ჩვილ ბავშვთა სიკვდილიანობა	22.6	22.9	23.8	24.2
დედათა სიკვდილიანობა	47.1	56.7	45.1	51.2

2005 წელს საქართველოს ეკონომიკის სამინისტროსა და გაეროს განვითარების პროგრამის ერთობლივი ძალისხმევით მომზადდა ახალი დოკუმენტი: ათასწლეულის განვითარების მიზნები საქართველოში: განხორციელების ანგარიში 2004-2005 წწ. გთავაზობთ ამონარიდს დოკუმენტიდან, რომელიც ათასწლეულის განვითარების მიზნების მიღწევას საქართველოში ეჭვქვეშ აყენებს:

“სიღარიბე: საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს სტატისტიკის დეპარტამენტის მონაცემებით, ოფიციალურ საარსებო მინიმუმთან მიმართებით სიღარიბის დონე 2003 წლის მონაცემების მიხედვით დაახლოებით 54.5%-ს შეადგენდა, უკიდურესი სიღარიბის ზღვართან მიმართებით კი – 16.6%-ს. 2004 წლის მონაცემებით, სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის წილი მცირედ შემცირდა და 52.7%-ია, ხოლო უკიდურესი სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის წილი პრაქტიკულად უცვლელია – 16,9%.”

აღსანიშნავია რეგისტრაციისა და აღრიცხვიანობის სისტემების არასრულფასოვნება და სხვადასხვა წყაროს მონაცემების ერთმანეთთან მკვეთრი შეუსაბამობა. ამის დასტურად მოგვყავს ანალოგიური მონაცემები აგმ განხორციელების უკანასკნელი ანგარიშიდან (იხ. ცხრ. №3). მოცემული მანკვებლების სანდოობა საეჭვოა და მრავალი ექსპერტის ვარაუდით, ეს მანკვებლებები რეალურად გაცილებით მაღალია.

ცხრილი 3. ზოგიერთი მონაცემი დოკუმენტიდან “ათასწლეულის განვითარების მიზნები საქართველოში: განხორციელების ანგარიში 2004-2005 წწ.”

ინდიკატორი	2000	2001	2002	2003	2004
სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის %	51,8	51,1	52,1	54,5	52,7
უკიდურესი სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის %	14,3	13,8	15,1	16,6	16,9
5 წლამდე ბავშვთა სიკვდილიანობა	24,9	25,5	22,1	20,3	20,0
ჩვილ ბავშვთა სიკვდილიანობა	21,1	20,0	20,1	18,5	18,0
დედათა სიკვდილიანობა	49,2	58,7	46,6	52,2	45,3

ათასწლეულის განვითარების მიზნების შესახებ დაწვრილებითი ინფორმაციისათვის იხილეთ **ინტერნეტ გვერდები:**

- <http://www.un.org/millenniumgoals>
- www.undp.org/mdg
- www.ungeorgia.ge
- www.whiteband.org
- www.whiteband.ge

მოითხოვ, რომ შესრულდეს
ათასწლეულის განვითარების მიზნები.

შემოგვიერთდი:

www.whiteband.ge

კავშირი «ველფაარ ფაუნდეიშენ»
ტელ.: 91-26-99
ფაქსი: 25-20-91
ელ. ფოსტა: wf@welfarefoundation.org.ge
ვებ გვერდი: www.welfarefoundation.org.ge